

ACC. NR M. 13006:1-10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Otto Eskilsson, Färingtöfska
 Härad: M. Asbo Berättare: Otto Eskilsson, "
 Socken: Färingtöfska Berättarens yrke: f.d. lantbr.
 Uppteckningsår: 1953 Född år 1877 i Färingtöfska

Julklappar och jultomte. s. 1-2.

LUF 48.

Spel med stickor. s. 3.

" 69.

Priser och bröllop. s. 4-8.

" 71.

Ändrade vanor vid handbyggsverkens
matvödförnyning. s. 9-10.

" 92.

Skriv endast på denna sida

Julklappar och Jultomte.
=====

Hur länge har Ni känt till bruket att giva julklappar?

Gav alla familjemedlemmarna varandra julklappar? Brukade grannar och vänner skicka varandra gåvor vid jul? Vad brukade man t.ex. ge varandra för gåvor? Var det kläder eller leksaker eller matvaror?

Hur delades julklapparna ut? Kastades de in genom dörren eller lades de i en korg eller lades de i en hög under julgranen? Brukade jultomten eller någon annan utklädd figur dela ut dem?

Brukade julklapparna vara inlagda i paket? Vad använde man i så fall för omslag - halm eller tidningspapper eller annat? När började man lägga in julklapparna i lackade paket?

Sade man julklapp eller julgåva? Var julklappen försedd med både givarens och mottagarens namn? Eller skulle man gissa vem som skulle ha den och vem som givit den?

Var det brukligt med julklappsrim?

Beskriv ingående hur det gick till vid julklappsutdelningen? Satt man t.ex. runt ett bord eller satt man och pratade medan julklapparna kastades in, eller gjorde man på annat sätt?

När infördes seden med jultomte i Eder trakt?

Hur var jultomten klädd? Hade man även andra namn för jultomten som t.ex. julgubbe, julvätte, kinkenges el. julman?

När såg Ni första bilden av en jultomte? Och hur såg den ut?

Har man i Eder trakt känt till seden med julbocken? Hur var julbocken klädd och hur uppträdde han?

Har man i Eder trakt brukat klä ut sig till julaspöken? Vilken dag gjorde man det? Hur var julaspökerna klädda och vad gjorde de?

När infördes bruket med julkort i Eder trakt?

Julkalappar och Jultomte
ledan år 1870.

Bland grannar och mindre bemedlad, utdelades vid julen som julkalappar matvaror av olika slag barnen brukade få mindre leksaker, här på landsbygden överlämnades de direkt till mottagaren. Fr 1880-talet började paket skickas eller inkastas, så även vers eller rim brukade skrivas på paketet som inlagt i vitt papper och fick mottagaren själv gissa vem det var ifrån. Både ordet julkalapp och Julgåva användes som förut nämns inkastades julkalapparna genom dörren. En vanlig sed var att när man satt vid bordet, och gröten på julafton skulle ätas skulle var och en läsa ett grötin innan de fick äta gröt. På landsbyggen börja i början av 1900-talet jultomten att uppträda han var klädd i mask med långt vitt skägg

ACC. N:R M. 13006:2.

för ansiktet, och var både fasa och glädje
för barnen, som då fick sina julklappar
av honom, julbocken har ej förekommit på trakten
Få 1890 talet förekom julaspöken som voro
svartade i ansiktet samt klädda i trasor
dem brukade komma Annandag jul.
Bruket med julkort började omkring år 1890

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 13006:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Spel med stickor
På denna trakt har ej förkommit spel med
stickor, annat än var ut en i så kallat
placerade 10 tändstickor på en flaskhals
antalet kunde vara 4 högst 5 personer, det
gäldes då ut i tur och ordning placera bort
stickorna utan att riva ner fler än en i
taget, om något rev fler än den kan skruva foga
fick ^{hvar} behålla den, den som hade de flesta
stickorna när alla var nerplacerade hade
förlorat spelet. Det spelades av såväl yngre
som äldre och har varit i bruk till för omkring
20 år sedan, har ej hört ut någon besöks-
saffär fört något sådant spel

Sep. 69

Luf. 71

Frieri och förlovar

Ungdomarna är skilda från blivna bekanta å
 bönningar eller dansföreställningar, det ansågs
 ej amoraliskt att flickor och pojkar sam-
 mantvåffas, de yttre egenskaperna är
 svårt att yttra sig om, det beror såväl på
 utseende som insa uppfattningar som kan
 skapa kärlek dem emellan, så har det varit
 åtminstone varit de svara så ären för länge
 tid tillbaka var möjligen den ekonomiska
 förutsättning till stor del avgörande då
 föräldrarna ville ha ett ord med i laget, sådant
 förekommer mycket sällan numera,
 gärovärdning har alltid förekommit, någon
 begränsning att söka sig lusten inom egen
 by eller församling har aldrig varit bestämd
 utom som fört nämns var de tvåffades
 besläktade har i mindre omfattning förekommit

att herrinen gifte sig men äro sålynta
 föräldrarnes samtycke till giftemål var ej
 avgörande men kunde möjligen de söka
 påverka sin son eller datter, de ekonomiska
 skäl eller annan börd eller vandel. Släkttingar
 i ne hade i hundra år ej med saken att göra.
 något tvång har ej värdigt förekommit
 har ej heller förekommit att pojke och flicka
 var helt obekanta för friiset, för 75 år
 sedan kunde i enstaka fall sådant förekomma
 då äro i enstaka fall ärtjänstans förmedlare
 förekom numera kan det förekomma att bekant
 hos någon pojke eller flicka rekommenderas
 en viss person i ämnet ordna de det själva
 friiset tillgick så att när vederbörande
 örens kommit om giftemål, frågade och
 rådgorde pojken med fästmannens föräldrar
 några gåvor av något slag föräro

mojligen rejken men för öfrigt har på
denna trakt ej förkommit några ceremonier
såsom öfverenskommelse om hemgift har ej
förkommit offentligen på denna trakt.
Sedan 75 år tillbaka har ej förkommit
särskilda förberedelser till bröllopet, därför
brukade släktingar och vännen bära ett kru
med mjölk till bröllopsgården som lämnades
dagen före bröllopet. Men först vid bröllopet
löfvades brudparet gåvor i pengar och
besättningsartiklar, denna sed fortgår ännu
i våra dagar. Bjudning till bröllopet var
släktingar och grannar och vid större
bröllop bjöds även prästen och klockaren.
En sed som ännu förkammes delvis
var för mycket allmän att en stor del
3 ungdomar samlades på kvällen vid
bröllopsgården, för att se fram brudparet

dessa erhöle fraktning utanför bröllopsgården
 förtlighetens kvällen före bröllopet har ej
 förkannit på. Inbjudna stäktingar och
 gäster samlades gemensamt på bröllopsdagen
 men var då brud och brudgum läst in
 sig i ett särskildt rum, och visade sig ej
 för gästerna förrän vigseln skulle ske
 Någon förvidare eller brudgumspåljö har ej
 förkannit i trakten, men här berättas att för
 100 år sedan kunde sådant förkanna
 förningur som fört namns bestäl i allmänhet
 av nyålk som lämnades dagen före bröllopet
 Dans förkan i regel vid bröllopet, först
 dansade bruden med brudgummen, därefter
 med de andra gästerna, det ansågs som
 en hedre att kunna dansa med bruden
 så kronan ^{bruden} eller få en det kunnades
 dansa kronan av bruden.

ACC. N:R M. 43006:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5
Några särskilda grupper vid bekan och dans
förekom ej något särskildt uttryck när bruden
lämnade de ogifta förekom ej alla gästerna
voro lika aktade vid bröllopet. Brudens
avsked av föräldrarna förriggick i stillhet
och privat. Det är möjligt att något
kussöjor var kärt för bruden så den fick
en setts klapp. Brudens besök hos
föräldrarna kunde vara olika beroende
på omständigheterna. Bröllopet på denna
festigt pågick endast en dag brukade
närmaste släkt och vännar inbydas på
middag redan dagen efter i bröllopsgården
deretter var festen slut.

ACC. N:R M. 13006:9.

Bakugn

Det fullkorniga brödet bakas på många ställen ännu i murugn och sådana finnes, men är det i huvudsak grovbröd, som kan hålla sig längre utan att mörkla. Det är nog endast bonden med äldre hus, som har murugn i byggnaden. I nya hus inrättas ej sådana ugnar, fint bröd samt vetebröd bakas i allmänhet i köksugnen eller köps från bagare. Bakning i murugn sker nog på samma sätt som skedd för omkring år 1900 slutet i allmänhet bakning i murugn utom som förut nämns vid särskilda högtider. Indlyttat folk köpte i allmänhet bröd butikerna eller bringkörande bagare, här i socknen här sedan 20 år tillbaka bagare med bröd från S. Rönne - Höv och Klippan. Något andelsbageri finnes ej i trakten.

1 Det är mest grovbröd som bakas i murugn

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 92

och beordrades detta bröd före det som köptes
av bagaren, det var nog endast vintertid man
bakade större bak i murugn på sommaren blev
det fort tørt och möjligt, någon brist på arbetskraft
till bakning har ej förekommit. Man äter nog
mindre bröd nu mot före

1. Kristiden 1918-1920 bakades nog mycket i köksgrisar
Har ej hört att folk lämnar mjöl bagare stå bakas
På många ställen kvarstår murugnarna och har
rivning a desamma ej skett för än restaurering
av bostadshus eller köken varit ugnarna i
allmänhet var belägna, det kan ha hänt att
yngre folk som efterträdre äldre har rivit ugnen
men det är säkert, platen der ugnen var har
blivit ett förestora rum som gränser intill
Ugnarna kunde bli sönderiga eller uppbrända
och lagades då med att mura upp valv eller
botten i samma storlek på valven murades ett eller
två rör, som gick ut i skorsten varit rökens passage